YOSHLAR ORASIDA MEDIASAVODXONLIKNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI

Xadjieva Mashxura
+998-90-702-2343
Jumamurodva Lobar
+998-88-582-1400
Maqsudova Zebo
+9998-99-048-16-37
Ilmiy rahbar: ***Mahkamov Doston Shokir o'g'li***
+998-99-605-1301
mahkamovbk@gmail.com
CHDPU Pedagogika fakulteti
Logopediya yo'nalishi 25.2-guruh talabalari

Annotatsiya. *Ushbu tezisda yoshlar orasida mediasavodxonlikni rivojlantirishning dolzarbligi, uning ijtimoiy, psixologik va pedagogik ahamiyati keng yoritiladi. Hozirgi globallashuv va raqamli texnologiyalar rivojlangan davrda yoshlar turli axborot oqimlari ta'sirida yashamoqda. Bu esa ulardan axborotni tanlash, tahlil qilish, baholash va undan to'g'ri foydalanish ko'nikmalarini talab etadi. Mediasavodxonlik yoshlarning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi, ularni yolg'on va manipulyativ axborotdan himoya qiladi hamda ongli axborot iste'molchisi sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *mediasavodxonlik, yoshlar, axborot, tanqidiy fikrlash, ijtimoiy tarmoqlar, media madaniyat, axborot xavfsizligi*

Annotation. *This thesis discusses the importance of developing media literacy among young people, highlighting its social, psychological, and pedagogical significance. In the era of globalization and digital technologies, youth are constantly exposed to large flows of information. Therefore, they need skills to analyze, evaluate, and use information effectively. Media literacy enhances critical thinking, protects young people from misinformation and manipulation, and helps them become responsible consumers of information.*

Keywords*: media literacy, youth, information, critical thinking, social media, media culture, information security*

Аннотация. *В данной работе рассматривается значение развития медиаграмотности среди молодежи, её социальная, психологическая и педагогическая роль. В условиях глобализации и цифровых технологий молодежь*

сталкивается с огромным потоком информации. Это требует формирования навыков анализа, оценки и использования информации. Медиаграмотность способствует развитию критического мышления, защищает от дезинформации и формирует ответственное отношение к информации.

Ключевые слова: *медиаграмотность, молодежь, информация, критическое мышление, социальные сети, медиакультура, информационная безопасность*

Bugungi kunda dunyo tez sur’atlar bilan rivojlanib, axborot texnologiyalari inson hayotining barcha sohalariga chuqur kirib bormoqda. Ayniqsa, yoshlar internet va ijtimoiy tarmoqlardan faol foydalanayotgan qatlam hisoblanadi. Axborot olish, muloqot qilish, bilim olish va hatto dam olish jarayonlari ham tobora ko‘proq media vositalari orqali amalga oshirilmoqda.

Shu bilan birga, axborot oqimining keskin ortishi muayyan muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Jumladan, yolg‘on xabarlar, manipulyativ kontent, zararli g‘oyalar va noto‘g‘ri ma’lumotlar yoshlar ongiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning uchun mediasavodxonlikni rivojlantirish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Mediasavodxonlik — bu shaxsning media mahsulotlarni tushunish, tahlil qilish, baholash va ulardan ongli foydalanish qobiliyatidir. Bu ko‘nikma nafaqat axborotni qabul qilish, balki uni tanqidiy yondashuv asosida baholashni ham o‘z ichiga oladi

Mediasavodxonlik tushunchasi zamonaviy jamiyatda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda yoshlar turli xil media platformalar orqali ulkan hajmdagi axborotga duch kelmoqda. Ushbu axborotlarning barchasi ham to‘g‘ri yoki foydali emas. Shu sababli yoshlar orasida mediasavodxonlikni rivojlantirish ularni axborot xurujlaridan himoya qilishda muhim vosita hisoblanadi.

Yoshlar ko‘pincha ijtimoiy tarmoqlarda uchraydigan ma’lumotlarni tekshirmasdan qabul qiladi. Bu esa ularning noto‘g‘ri xulosalarga kelishiga sabab bo‘lishi mumkin. Mediasavodxonlik esa yoshlarni axborotni tanqidiy tahlil qilishga o‘rgatadi. Ular ma’lumotning manbasini tekshiradi, uning ishonchliligini baholaydi va faqat ishonchli axborotlarga tayanadi.

Zamonaviy yoshlar “raqamli avlod” sifatida shakllanmoqda. Ular texnologiyalarni yaxshi biladi, ammo bu har doim ham axborotni to‘g‘ri tahlil qilish qobiliyati bilan birga kelmaydi. Shu sababli mediasavodxonlik ko‘nikmalarini rivojlantirish zarur. Bu ko‘nikmalar yoshlarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va ularni ongli qaror qabul qilishga undaydi.

Mediasavodxonlikning yana bir muhim jihati — bu manipulyatsiyani aniqlash qobiliyatidir. Ba'zi media kontentlar odamlarning fikrini o'zgartirish yoki ularni ma'lum bir yo'nalishga yo'naltirish uchun yaratiladi. Mediasavodxon yoshlar bunday holatlarni tezda aniqlaydi va ularga berilib ketmaydi.

Bundan tashqari, mediasavodxonlik yoshlarning ijtimoiy faolligini oshiradi. Ular jamiyatdagi voqealarga befarq bo'lmaydi, o'z fikrini asoslab bera oladi va fuqarolik pozitsiyasini namoyon etadi. Bu esa jamiyat taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Ta'lim tizimi mediasavodxonlikni rivojlantirishda asosiy o'rin tutadi. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida mediasavodxonlikka oid bilimlarni berish orqali yoshlarni axborot muhitida to'g'ri yo'l tutishga o'rgatish mumkin. Maxsus darslar, treninglar va amaliy mashg'ulotlar orqali bu ko'nikmalarni yanada rivojlantirish zarur.

Mediasavodxonlik shuningdek axborot xavfsizligi bilan chambarchas bog'liq. Internetda shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, kiberxavfsizlik qoidalariga rioya qilish, zararli saytlardan saqlanish kabi ko'nikmalar ham mediasavodxonlikning muhim tarkibiy qismidir.

METODOLOGIYA

Mazkur tezisni yozishda ilmiy tahlil, kuzatish, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Turli ilmiy manbalar, maqolalar va pedagogik adabiyotlar o'rganilib, ularning asosida xulosalar chiqarildi. Shuningdek, yoshlarning media iste'moli xususiyatlari tahlil qilindi.

MUHOKAMA

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, yoshlar orasida mediasavodxonlik darajasi hali yetarli emas. Ko'pchilik yoshlar axborotni tanqidiy baholamasdan qabul qiladi. Bu esa ularning turli noto'g'ri g'oyalarga ishonib qolishiga olib kelishi mumkin.

Shu sababli mediasavodxonlikni rivojlantirishda kompleks yondashuv zarur. Bu jarayonda nafaqat ta'lim muassasalari, balki oila va jamiyat ham faol ishtirok etishi kerak. Ota-onalar farzandlariga internetdan to'g'ri foydalanishni o'rgatishi, o'qituvchilar esa ularning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, mediasavodxonlik yoshlar uchun eng muhim ko'nikmalardan biridir. U nafaqat axborotni to'g'ri tushunishga yordam beradi, balki yoshlarni turli xavf-xatarlardan himoya qiladi.

Yoshlar orasida mediasavodxonlikni rivojlantirish orqali sog'lom axborot muhitini yaratish mumkin. Bu esa jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu bois mediasavodxonlikni rivojlantirish davlat, ta'lim tizimi va jamiyat oldidagi muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mediasavodxonlik asoslari bo‘yicha ilmiy qo‘llanmalar
2. Pedagogika va psixologiya darsliklari
3. Axborot xavfsizligi bo‘yicha ilmiy maqolalar
4. Ta’lim texnologiyalari va innovatsiyalar bo‘yicha adabiyotlar
5. Internet va ochiq ta’lim resurslari